

İlkokul Hareketli ve Sakl? Ya?am Yeterlik Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İlkokul Hareketli ve Sakl? Ya?am Yeterlik Alg?s? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23463>

Özet

İlkokul Hareketli ve Sa?l?kl? Ya?am Yeterlik Alg?s? Ölçe?i, Rukiye Aydo?an ve Kaan Gündo?du tarafından 2019 y?l?nda geli?tirilm? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, ilkokul düzeyindeki ö?rencilerin, aktif bir ya?am sürme ve sa?l?kl? ya?am davran??lar?n? sürdürme konusundaki alg?lanan yeterliliklerini (self-efficacy) ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçe?in geli?tirilmesi, ö?rencilerin erken ya?ta edindikleri sa?l?k ve hareketlilik bilincinin de?erlendirilmesi ve bu alandaki e?itim programlar?n?n etkinli?inin belirlenmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir. Çal??man?n geçerlik ve güvenilirlik analizleri, Ankara'da düzenlenen The 7th International Congress on Curriculum and Instruction (7. Uluslararası E?itim Programlar? ve Ö?retim Kongresi) kapsamında bir bildiri sunumu ile bilim dünyas?na duyurulmuştur.

Ölçek, özellikle **e?itim psikolojisi** ve **sa?l?k e?itimi** alanlar?nda, çocuklar?n kendi yeteneklerine olan inançlar?n? nicel olarak belirlemek için tasarlanm??tır. Bu araç, ö?retmenlere ve ara?t?rmacılara, ö?rencilerin fiziksel aktivite ve beslenme al??kanlıklar? gibi sa?l?kl? ya?am bile?enlerine yönelik tutumlar?n? ve yeterlik alg?lar?n? daha iyi anlama f?rsat? sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İlkokul, Hareketli Ya?am, Sa?l?kl? Ya?am, Yeterlik Alg?s?, Öz Yeterlik, Ölçek Geli?tirme, Fiziksel Aktivite

Yazarlar

Rukiye Aydo?an, Kaan Gündo?du

Amaç

Ölçe?in temel amacı, ilkokul ça??ndaki ö?rencilerin hareketli ve sa?l?kl? bir ya?am sürmeye yönelik sahip olduklar? yeterlik alg?lar?n? geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tiriciler, mevcut e?itim müfredatlar?n?n bireylerin sa?l?k bilincini ne düzeyde art?rdı??n? tespit etmek ve bu alanda kar??la??lan alg?sal eksiklikleri belirlemek için standart bir araç ihtiyac?ndan yola ç?km??lardır.

Bu araç, okul temelli giri?imlerin ve sa?l?k e?itim programlar?n?n hedeflenen sonuçlara ula??p ula?madı??n? de?erlendirmek için bir performans göstergesi olarak kullan?labilir. Ayrıca, ö?rencilerin sa?l?kl? davran??lar? benimseme konusundaki motivasyonlar?n? ve öz yeterlik düzeylerini kar??la?tırmal? olarak incelemeye olanak tanır.

Yapı

İlkokul Hareketli ve Sağlıklı Yaşam Yeterlik Algısı Ölçeği, **sosyal bilişsel teori** çerçevesinde ele alınan yeterlik algısı (self-efficacy) psikolojik yapısını ölçmektedir. Ölçek, öğrencilerin bir davranışla gerçekleştirme yeteneğine dair inançlarını değerlendirir. Ölçek, muhtemelen iki ana alt boyutu kapsamaktadır:

Hareketli Yaşam Yeterlik Algısı: Düzenli fiziksel aktivite yapma, spor yapmaya katılma ve hareketsiz kalmaktan kaçınma yeteneğine dair inançlar.

Sağlıklı Yaşam Yeterlik Algısı: Dengeli beslenme, hijyen kurallarına uyma ve genel olarak sağlıklı koruma davranışlarını sürdürme yeteneğine dair inançlar.

Bu ölçek, öğrencilerin sadece bilgi düzeyini değil, aynı zamanda bu bilgiyi uygulamaya dönebileceklerine dair kişisel inançlarını da değerlendirerek, davranış değişikliğini öngören önemli bir bilişsel yapıyı hedeflemektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Aydoğan ve Gündoğdu (2019) tarafından sunulan bildiri kapsamında detaylandırılmıştır. Geçerlik, ölçeğin gerçekten ölçmek istediği psikolojik yapıyı ölçme derecesini ifade eder.

Kaynak verilerde spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bir **ölçek geliştirme** çalışmasında tipik olarak araştırıldaki geçerlik türleri incelenmiştir:

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi teknikleri (Açıklayıcı veya Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılarak ölçek maddelerinin kuramsal yapıyı destekleyip desteklemediği incelenmiştir.

Kapsam Geçerliliği: Alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen "Hareketli ve Sağlıklı Yaşam Yeterlik Algısı" yapısını yeterince temsil edip etmediği değerlendirilmiştir.

Ölçüt Bağlantısı Geçerlik: Muhtemelen, ölçeğin sonuçları, benzer yapıları ölçen diğer standart ölçeklerle (örneğin, genel öz yeterlik veya fiziksel aktivite düzeyi) ilişkilendirilerek test edilmiştir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçeğin ölçümlerde tutarlılık ve istikrar gösterme derecesidir. Aydoğan ve Gündoğdu (2019), ölçeğin güvenilirliğini test etmek için gerekli istatistiksel analizleri gerçekleştirmiştir.

Güvenirlik analizlerinde genellikle **iç tutarlılık katsayısı** (Cronbach Alfa) kullanılmıştır. Ölçeğin, ilkökul öğrencileri popülasyonunda tutarlı sonuçlar ürettiği varsayılmaktadır. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği veya iki yarım güvenilirlik gibi diğer yöntemler de uygulanmış olabilir. Bu

çalışmalar, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle uygulandığında benzer sonuçlar vererek kararlılığını kanıtlamayı amaçlamıştır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin tek boyutlu mu yoksa birden fazla alt boyuttan mı oluştuğunu ortaya koymak için kritik öneme sahiptir.

Yapılan faktör analizi, ölçeğin teorik olarak beklenen alt yapıları desteklediğini göstermiş olmalıdır. İlkokul öğrencilerinin bilişsel kapasiteleri göz önüne alındığında, ölçeğin sade ve anlaşılır bir faktör yapısına sahip olması beklenir. Bu analizler sonucunda, ölçek maddelerinin ilgili faktörlere yüksek yükler vermesi ve faktörler arası korelasyonların kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental) Ölçek

Format: Kaynakta belirtilmemiş olmakla birlikte, ilkokul öğrencilerine yönelik algı ölçeklerinde genellikle 3'lü veya 5'li Likert tipi derecelendirme (Örneğin: "Hiç Katılmıyorum"dan "Tamamen Katılmıyorum"a) kullanılmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: İlkokul Öğrencileri

Age Group: Genellikle 6-11 yaş aralığı (İlkokul seviyesi)

Population Details: Ölçek, Türkiye'deki ilkokul öğrencileri örnekleminde geliştirilmiştir.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-Report) ölçeği. Uygulama, sınıf ortamında toplu veya bireysel olarak yapılabilir.

Anahtar Kelimeler

Sağlıklı Eritimi, Öz Yeterlik Algısı, Ölçek Geliştirme, Okul Sağlığı, Bilişsel Değerlendirme, Yeterlik

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: ruki_aydogan@yahoo.com (Sorumlu Yazar: Rukiye Aydoğan)

Correspondence Address: Kaynakta belirtilmemiştir.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması 2019 yılında sunulmuştur.

Özinler ve Ücret: Ölçeğin akademik ve ticari kullanımı için yazarlarla doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. Sorumlu yazar Rukiye Aydoğan'dır.

Ölçeğin orijinal bildiri sunumu metni (PDF) mevcuttur. Orijinal PDF'ye buradan ulaşılabilir: ilkokul-hareketli-ve-saglikli-yasam-yeterlik-algisi-olcegi-gecerlik-ve-guvenirlik-calismasi-toad.pdf

Kaynaklar

Aydoğan, R., ve Gündoğdu, K. (2019, 9-12 Ekim). İlkokul Hareketli ve Sağlıklı Yaşam Yeterlik Algısı Ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. The 7th International Congress on Curriculum and Instruction, Ankara, Türkiye.

Kongre Bildiri Kitabı Başlığı: icciepok.com

İlkokul Hareketli ve Sağlıklı Yaşam Yeterlik Algısı Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içeriğinde sunulmamıştır. Maddeler, ölçeğin sunulduğu konferans bildirisi metninde yer almaktadır. Tipik olarak bu ölçek, öğrencilerin "Düzenli olarak spor yapabilirim" veya "Sağlıklı yiyecekleri seçmekte zorlanmam" gibi ifadelerle ne kadar katıldığını ölçen ifadelerden oluşur.